Ιστορικού Υλισμού μονοκρατορία (Χρήστος Γιανναράς)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 16 Ιουλίου, 2014

Ονομάστηκε «ευρωσκεπτικισμός» το (κάπως
όψιμο) κύμα επιφυλάξεων για τη σκοπιμότητα και αποτελεσματικότητα της «ευρωπαϊκής ενοποίησης» (ή «ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης»): Δηλαδή για το εγχείρημα της ένωσης όλων των κρατών της Ευρώπης –με την «ένωση» να σημαίνει τη διαμόρφωση (και θεσμοποίηση) κοινής πολιτικής σε όλους τους κεφαλαιώδεις τομείς της οργανωμένης συνύπαρξης.

Λέγεται ότι το όραμα μιας ενωμένης Ευρώπης γεννήθηκε μέσα από την εμπειρία της φρίκης των δύο ενδοευρωπαϊκών, που εξελίχθηκαν σε παγκόσμιους, πολέμων, στον 20ό αιώνα. Και εκπροσωπήθηκε το όραμα από αναστήματα πολιτικών ανδρών διακεκριμένα. Τα κριτήρια – κίνητρα που πρυτάνευσαν είχαν οπωσδήποτε τον ρομαντισμό της ειρηνικής συνύπαρξης, αλλά ήσαν κυρίως χρησιμοθηρικά: Να επιβιώσει η Ευρώπη, όχι για να διασώσει τη γονιμότητα της πολιτισμικής ιδιομορφίας καθενός από τους λαούς της, αλλά πρωτίστως για να διασώσει την ισχύ της στη διεθνή οργάνωση της παραγωγής και στη λειτουργία της οικονομίας. Μόνο με την οικονομική και παραγωγική της δυναμική θα μπορούσε η Ευρώπη να ανταγωνιστεί τις οικονομίες που αναδύονταν στην Απω Ανατολή και την κυριαρχία των ΗΠΑ στη διεθνή αγορά.

Σχεδόν αυτονόητα το όραμα της ευρωπαϊκής ενοποίησης υποτάχθηκε στις απαιτήσεις και στη λογική των οικονομολόγων. Μοιάζει να μην υπήρξε υποψία ότι παρακάμπτοντας την ιστορική δυναμική και γονιμότητα της ξεχωριστής κουλτούρας (καλλιέργειας - παράδοσης) κάθε έθνους - κράτους της Ευρώπης, κρατούσαν εγκλωβισμένη την ήπειρο στους ίδιους ανταγωνισμούς και στις αντιπαλότητες που γέννησαν τους εφιάλτες του παρελθόντος. Αγγλοσάξωνες και Γερμανοί, λατινόφωνος νότος και σκανδιναβικός προτεσταντικός ορθολογισμός, αν πρέπει να συντονιστούν πρωτίστως στον οικονομικό στίβο, θα μεταβάλουν νομοτελειακά τον «συντονισμό» σε πεδίο ανταγωνισμού ισχύος.

Ταυτόχρονα, ο περιορισμός της ευρωπαϊκής ενοποίησης στο οικονομικό

(πρωταρχικά και σχεδόν αποκλειστικά) πεδίο, ευνοεί μιαν επιπόλαιη τάση που θέλει την Ευρώπη ένα περίπου αντίγραφο των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής. Επιπόλαιη μια τέτοια στόχευση, γιατί παραθεωρεί την ειδοποιό διαφορά της κοινωνίας των ΗΠΑ, διαφορά καταγωγικής συγκρότησης: Η αμερικανική είναι μια κοινωνία μεταναστών, συγκροτήθηκε και οργανώθηκε με τη λογική των αναγκών του μετανάστη, κοινή βάση συνεννόησης και κοινός στόχος για τη συνύπαρξη είναι η αναζήτηση οικονομικής επιτυχίας. Οι άξονες συνοχής των ευρωπαϊκών κοινωνιών ήταν πάντοτε πρωτευόντως άλλοι (η Ιστορία, η γλώσσα, μια συνείδηση ιδιαιτερότητας διαμορφωμένη «ανεπαισθήτως» από τη μετοχή - εμπειρία στα επιτεύγματα σκέψης και Τέχνης, μαζί και η μετοχή στην «πράξη» της συμβίωσης: ήθη, έθιμα, νοο-τροπία).

Η αμερικανική είναι καταγωγικά κοινωνία της «ευκαιρίας»: άξονας συνοχής ούτε η προέλευση ούτε οι ιστορικοί εθισμοί ούτε η διακριτή «καλλιέργεια», αλλά μόνο η κοινή για όλους «ευκαιρία» να πλουτίσουν, αν εργαστούν σκληρά – να δοκιμάσουν την τόλμη τους, να αξιοποιήσουν συγκυρίες, να διακριθούν στον ανταγωνισμό.

Κυρίαρχος σε τέτοιες συνθήκες είναι ο νόμος της ζούγκλας: ο δυνατός επιβιώνει και πλουτίζει, ο αδύναμος συντρίβεται. Μετριάζεται ίσως στις ΗΠΑ από μιαν αυτονόητη για όλους πειθάρχηση στις αρχές του αγγλοσαξωνικού ηθικισμού - πουριτανισμού. Το λεγόμενο «κοινωνικό κράτος», κράτος πρόνοιας, (τεράστια κατάκτηση της μετα-μεσαιωνικής Ευρώπης, το σημαντικότερο βήμα της εξόδου από την καταγωγική βαρβαρότητα και τον πρωτογονισμό) αναπληρώνεται στην αμερικανική κοινωνία, σε κάποιο ποσοστό, από την ταύτιση του «χριστιανισμού» με την ιδιωτική αγαθοεργό δραστηριότητα. Απλοϊκή η ταύτιση, παιδαριώδης, αλλά ίσως ανακουφίζει την απανθρωπία της άρνησης για προνοιακή κρατική πολιτική.

Η λογική της λατρείας του χρήματος, ορατή σε κάθε παραμικρή πτυχή οργάνωσης του βίου στις ΗΠΑ, δεν εμπόδισε να παραχθούν και εκεί θαυμαστά πανεπιστήμια, εκπληκτικά ερευνητικά κέντρα, να καυχάται αυτή η κοινωνία για τον αριθμό των Διεθνών Διακρίσεων που κερδίζει κάθε χρόνο. Η έρευνα που συντελείται και η καινούργια γνώση που σωρεύεται και οι τεχνολογικές εφαρμογές που ακολουθούν είναι ποσοτικά ιλιγγιώδεις. Αλλά είναι γνώση - επιστήμη - έρευνα σαφώς και απεριφράστως χρηστική, χρησιμοθηρική, αποβλέπει κυρίως στην εμπορεύσιμη «παραγωγή», χρηματοδοτείται από τους κατόχους των μέσων παραγωγής.

Αυτή είναι η καισαρική διαφορά της αμερικανικής από τις ευρωπαϊκές κοινωνίες: Στην Οξφόρδη, στη Σορβόννη, στη Χαϊδελβέργη ή στην Ουψάλα,

μπορούσες πάντοτε να σπουδάσεις λ.χ., σανσκριτικά: μια γλώσσα νεκρή, «άχρηστη» – μπορούσες να κερδίσεις τη γνώση για τη γνώση, μόνο για τη χαρά της γνώσης, όχι σαν χρηστικό μέσο για την «παραγωγή», όχι γνώση με στόχο το δολάριο. Η ίδια καισαρική διαφορά σε όλα τα επίπεδα του συλλογικού βίου: Η γνώση για τη γνώση πηγαίνει μαζί και με την ομορφιά για την ομορφιά, τη φιλία για τη χαρά της κοινωνίας, την Τέχνη για την απόλαυση της εκφραστικής του αρρήτου, τον έρωτα για τη μέθη της αυτοπροσφοράς – ο άνθρωπος για τη σχέση, όχι για τη χρήση.

Αλλά προτεραιότητα στη χαρά της σχέσης σημαίνει απόλυτη προτεραιότητα της ετερότητας: Να σώζει ο κάθε άνθρωπος ενεργά τη μοναδικότητά του, την ετερότητα που παράγει η διαφορά της καταγωγής, της γλώσσας, της καλλιέργειας, της παράδοσης, της εμπειρίας των μεταφυσικών αναζητήσεων. Να μην πάψει ο Γάλλος να διαφέρει από τον Πρώσο, ο Ιταλός από τον Δανό, ο Βρετανός από τον Πορτογάλο – να μη μεταμορφωθούμε οι Ευρωπαίοι σε αδιαφοροποίητα αμερικανάκια, απρόσωπους καταναλωτές σε ζωώδη επιβίωση, εξηλιθιωμένους ψηφοφόρους που γνωρίζουν για «πατρίδα» μόνο την ποδοσφαιρική «εθνική» τους ομάδα.

Κάποιες τέτοιες ενστάσεις για τον άκριτο εξαμερικανισμό της Ε.Ε., τις ονόμασαν οι φανατικοί του αναιρετικού κάθε σχέσης καταναλωτισμού (γράφε: της μονοκρατορίας του Ιστορικού Υλισμού) «ευρωσκεπτικισμό». Και έσπευσαν να κατασυκοφαντήσουν το σύμπτωμα: ότι είναι ακροδεξιό, εθνικιστικό, σωβινιστικό, φασιστικό.

Δεν καταλαβαίνουν ότι είναι άλλος στόχος μια ενωμένη Ευρώπη και άλλος η ευρωμαρμελάδα. Δεν βλέπουν τι καρπούς εφιαλτικούς έχει ήδη δώσει η παραίτηση από την ευρωπαϊκή ετερότητα, ο χύδην εξαμερικανισμός.

(Πηγή: kathimerini.gr)

ΣΧΕΤΙΚΑ:

Ποιά Ελλάδα Ποιά Ευρώπη (Σωτήρης Γουνελάς)

Τι είναι η Ευρώπη

Η Ευρώπη του «παθητικού μηδενισμού» (Πρωτ. Θωμάς Βαμβίνης)

η σημερινή Ευρώπη της «προοδευτικής» διαστροφής (Νίκος Χειλαδάκης, συγγραφέας)

Η ελληνική Παιδεία σε μια Ευρώπη χωρίς αξίες! (Κωνσταντίνος Χολέβας, Πολιτικός επιστήμων)

Πώς αντελήφθη η Ευρώπη την μίμησιν του Θεού (Σπύρος Κυριαζόπουλος)

Φεύγετε την Ευρώπην (Αγ. Αθανάσιος Πάριος)

Ορθοδοξία: Η ελπίδα των λαών της Ευρώπης (Αρχ. Γεώργιος Καψάνης, Καθηγούμενος Ιεράς Μονής Οσίου Γρηγορίου Αγίου Όρους)

Χριστιανισμός και Ευρώπη (Σεβασμ. Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Ιερόθεος Βλάχος)

Άγιον Όρος και Ευρωπαϊκή κοινότης (Αρχιμ. Βασίλειος Γοντικάκης)